

Mednarodna organizacija za predšolsko vzgojo

Cilj Svetovne organizacije za predšolsko vzgojo je, da se v vseh državah sveta uvede študij mladega otroka, pa tudi stremeljenje, da bo imel vsak predšolski otrok srečna otroška leta v krogu svoje družine. Pri vzgoji predšolskih otrok je treba boljše spoznanje in razumevanje otroka, ker ga je na podlagi spoznanja in razumevanja uspešno vzgajati.

Povsod v svetu naj se ustanovijo predšolske ustanove, ki naj bodo pomoč družbe staršem. Predšolske ustanove morajo služiti prav vsem otrokom, vzgoja v predšolskih ustanovah bi morala biti dopolnilo družinske vzgoje! Za tem teži OMEP, ki meni, da s pravilno vzgojo pripravljamo otroka za vstop v nov svet, kamor bo vnesel bratstvo duha sožitja vseh narodov. To naj bi bil delež OMEP za ohranitev trajnega miru.

Med nalogami, ki si jih je zadala Svetovna organizacija za predšolsko vzgojo, je ena najvažnejših akcija za sistematično predšolsko vzgojo, katere

naj bi bilo deležno čim večje številke predšolskih otrok. V ta namen bodo Nacionalni komiteji v svojem okviru skrbeli za čim boljše strokovno usposobljenost vzgojiteljev, prav tako pa tudi za usposabljanje tistih oseb, ki praktično delajo z otroki, nima pa zato potrebne strokovne izobrazbe. Predvideva se internacionalni vzgojiteljski staž, odnosno strokovno šolanje vzgojiteljev. Zbirajo naj se in objavljajo informacije o organizaciji mreže predšolskih ustanov. Izsledki s področja predšolske vzgoje se bodo objavljali v mednarodni bibliografski publikaciji, znanstvenemu raziskovanju tega področja pa bo služila tudi mednarodna biblioteka. Posamezni člani OMEP bodo med seboj navezali stike in izmenjavali svoje izkušnje.

V konferenca OMEP bo letos avgusta v Rimu. Jugoslovanski nacionalni komitej je že prejel vabilo na konferenco, katere se bo udeležilo tudi Združenje vzgojiteljev Jugoslavije. Na konferenco se bomo tematično pripravili.

Naglič Lojzka

Več razumevanja za mladega učitelja

Kadar slišim, da so mladi učitelji premalo vsestransko podkovani, da niso kos svojim nalogam, me obide občutek, kot da sem pri nekom v službi, ki mi je naložil več različnih del krhki, nato pa mi med delom neprestano dopoveduje, da sem slab delavec.

Res je, učitelj mora imeti takšno izobrazbo, ki bo odgovarjala dejanskim potrebam družbe. Zato je treba pozdraviti prizadevanje za reformo učiteljskega. Verjetno bo marsikdo izmed nas nekoč zavidal tistim, ki bodo prišli boljše pripravljani na svoja mesta kot smo prišli mi. Morda pa bodo takrat zamreli tudi razmere ugodnejše kot so za nas sedaj.

Mlademu učitelju je treba mnogo izpopolnjevanja še potem, ko je v službi. Biti mora na tekočem v vseh političnih, gospodarskih in kulturnih problemih doma in po svetu. Razen tega je še kup stvari, ki jih obsejajo mlademu učitelju na grbo, ko pride v službo. Vsa ta človek skoraj ne ve, da je učitelj, tako ga vprežejo.

Mislím, da je zelo zgrešeno, če nadrejeni pričakujejo in zahtevajo od mladega učitelja na vasi, da bo, — pri večjem ali manjšem številu nadur, ki jih mora opravljati zaradi manjkajoče učne moči, ob delu v vaskem KUD-u in drugih organizacijah, poleg vseh svojih osebnih problemov, — napravil še nekaj takega, kar bi dvignilo njega samega in mu omogočilo uspešno delati tam, kjer bi pravzaprav moral — v šoli z otroki.

Po mojem bi morali vsakemu mlademu učitelju nekaj let po nastopu službe dati možnost, da bi se lahko nemoteno posvetili izpopolnjevanju lastne osebnosti. Sedaj pa je v mnogih primerih tako, da ni časa, da bi mogel temeljito pregledati vsaj dnevni tisk, kaj šele strokovno literaturo. Če še upoštevamo, da si želi mlad človek ustvariti tudi svoj dom, nam mora biti

jasno, da je lahko tudi tu precejšnja ovira za izpopolnjevanje učiteljskih nalog.

Na tem mestu bi želel povedati nekaj tudi o tistih učiteljih ki jih — vsaj neuradno — nazivamo tečajniki. Tudi zanje velja vse, kar sem že povedal, so pa seveda potrebni še večje pozornosti in pomoči. Najbrž ne bom nič pretiral, če trdim da imajo nekateri odgovorni ljudje zelo neogovoreni ali pa vsaj brezbrilni odnos ravno do tečajnikov. To jim še vsak zna povedati, da morajo do takrat in takrat položiti izpit, sicer... Nikogar pa ni, ki bi se zamislil v njih položaj in jih skušal razumeti. Mnogo jih je, ki so že od vsega začetka na težjih mestih, imajo celodnevni pouk, ali pa vsaj nadurno delo, razen tega morajo izvenšolsko delati kot vsak drug učitelj. Kako naj tak človek še res temeljito študira za izpit, ko je že od ostalega dela izmučen? Pa recimo, da mora še pri petrolejki delati z bolnimi očmi! Tudi taki primeri so.

Nekoč je na zborovanju učiteljev v Mariboru neki tovariš — tečajnik potožil, da so preobloženi z delom in da bi želeli, da se to nekako uredi. Prisotni so pokazali nekaj razumevanja, toda problema rešili niso. Nekoč je predlagal, da bi jim dali denarno nagrado. Drugi je rekel, naj jim namesto denarja dajo primernih knjig za študij. Nobeden pa ni pomislil, da z denarjem ni mogoče kupiti prostega časa za študij in da tudi cel kup knjig nič ne pomaga, če jih ne moreš v miru preštudirati. Marsikdo je šel v tečaj v dobri veri, da bo lahko pozneje s privatnim študijem nadoknadil, kar mu bo manjkalo. Na žalost pa hodi praksa svojo pot.

Mislím, da bi do mladih učiteljev morali biti pri oblaganju z delom bolj obzirni vsaj tako dolgo, dokler nimajo vseh izplovov za seboj.

M. K.

K članku »Prosvetni delavci krankskega okraja iščejo novo pot«

Kocka je padla. Po dolgem, a ne brezplodnem razpravljanju o šolski reformi v našem tisku se je vsaj en okraj odločil za dejansko reformo in tako odločno in korenito, da nam daje dober vzgled. Prvi energični korak v šolski reformi je storjen. Prosvetni delavci v Kranju niso sprejeli samo načelnih sklepov, marveč so dijake I. razreda enostavno razdelili na dvoje. Dober del so postavili v peti razred na istem zavodu, ostali pa študirajo na gimnaziji dalje. Iz tozadevnega članka sicer ni razvidno, ali bodo v novoustanovljenem petem razredu poučevali po gimnazijskem ali po novem učnem načrtu za osemletne šole. To je važno zato, ker je treba novi učni načrt še oglašiti in poročati o svojih izkušnjah.

Zanimivo je tudi to, da so pri razpravljanju trčili na vpra-

šanje o »degradaciji« tistih učencev, ki so jih poslali v peti razred, kateremu mu bo drugo leto sledil še šesti. Stvar »endarle ni tako enostavna. Do krepkejšega izraza bo pa prišla »degradacija« šele drugo leto, ko bodo učenci četrtega razreda osnovne šole pred alternativno: ali v peti razred ali v gimnazijo. Ta na videz težka odločitev bo postala lažja, če bo predmetnim učiteljem uspelo doseči v petem razredu prepričevalne učne uspehe. V tem tiči jedro naše šolske reforme. Peti in naslednji razredi osemletne šole bodo imeli velik pomen: utrlj bodo novo pot k uresničenju praktičnega pouka na tej stopnji in skušali zmanjšati število ponavljencev ter privedi čim več mladincev do dovršenega osmega razreda. Peti razred osemletke v Kranju bo prva poskusna osemletka pri nas.

-nik

O naši strokovni literaturi

Slovenska pedagoška literatura, je bila pred drugo svetovno vojno že na visoki stopnji. Zal pa je postala žrtev okupacije in jo moramo sedaj obnovljati.

Slovenske šolske matica si je na tem področju stekla velike zaslugе. Vrstla letopisov, pedagoških zbornikov, metodik in del, ki so služila celo učiteljskim kot učne knjige, so še vedno velik zaklad znanja. To da poklicnim vzgojiteljem so te knjige danes nedosegljive. Kaj sedaj? Začetki je treba znova. To, kar smo dobili po osvoboditvi, je sicer nekaj, a mnogo premalo.

Hvale vredna je zato veliko-potepna akcija Pedagoškega društva za izdajo novih pedagoških strokovnih knjig. Se vedno živimo v težkih časih. Knjige so drage in celo časopisi tožijo, da morajo kriti svoje

letko. Napovedano izdajo metodike o pouku slovenskega jezika bi bilo morda celo razširiti tudi na višjo gimnazijo. Razume se, da bi knjiga ne smela zaiti v področnost, marveč samo nakazati učno pot, po kateri se naj ravna profesor slovensčine na višji stopnji.

Kako koristna bi bila metodna knjiga za matematiko, ki

ne bi občila pri obravnavi študentskih osnovnih operacij! Ali ni ravno zaradi matematike največ slabih učnih uspehov? Kaj naj počne predmetni učitelj in profesor z metodiko, ki obravnava le snov nižje osnovne šole? In še nekaj se mi zdi važno: s takimi metodičnimi knjigami bomo dosegli enotnejši postopek in kriterij za ocenjevanje.

J. K.

Kmetijske gospodarske šole bi potrebovale novo obliko dela

Casopisna poročila povedo, da kmetijske gospodarske šole dobro uspevajo, zlasti pa se z njih mi lahko pohvali ljutomerski okraj.

Povsem drugačna slika pa se nam kaže v okraju Slovenj Gradec, kjer te šole po številu obiska vidno nazadujejo. Kje je vzrok, da se kmečke mladine zanje bolj ne zanima? Navedel bi primer iz Smartna pri Slov. Gradcu, kjer je obisk padel od 43 na povprečno 10-12 gojenčev. Ali je vzrok v kopičenju teorije, ki v zimskem času ni mogla biti povezana s prakso?

Ali je morda vzrok tudi v tem, da se je vsa organizacija prepuščala učiteljsvu, pa tudi aglacijska se je vršila na roditeljskih sestankih, le malo pa na zborih zadržnikov — KZ? Eden od vzrokov bo vsekakor ta, da so predavanja vse preveč teoretična. Zato je nujno, da se uvedejo tudi praktične vaje, ogledi in podobno. Vaje bi naj bile osnova za teoretično dopolnjevanje v zimskih mesecih. Kdo jih prireja? Vedno so Kmečke splošne zadruge, ki tudi finančno podpirajo izvedbo teh tečajev. Nekoliko takih tečajev je bilo tako natrpanih, da so bile kar po dve izmene na dan, a bi bila še tretja, če bi se dal dan raztegniti. V teh tečajih imajo tečajniki strokovno pomoč. Tudi v kmetijsko gospodarskih šolah so strokovnjaki za kmetijske panoge. Ali bi ne bilo morda bolje, da bi se tudi vodstvo in vsa organizacija teh šol prenesla na Kmetijske zadruge? Učitelj naj bi bil samo predavatelj za splošne predmete, v kolikor so ti nujni za splošno izobrazbo kmečkega

človeka, bodočega gospodarja. Le tedaj se bi člani zadrug zavedali, da je to njihova šola, kamor bi pošiljali svoje sinove in hčere. Naj bi o tem spregovorili še drugi, ki imajo opravka z vodstvom, organizacijo in snubljenjem predavateljev.

Rössner Edvard

Po 32 urah večernega kmečkonadaljevalnega tečaja v Kuteževem

Skoraj vsak večer čitvi učilnica v osnovni šoli Kutežev. Na izobraževalni tečaj prihajajo mladinci, mladinke in tudi nekaj odraslih. Poučujem računstvo in geometrijo ter kmetijske vede, ki sem se jih učil na kmetijskem tečaju v Mariboru med počitnicami. Tečaj pozitivim vsak večer z življenjepisom naših pesnikov in pisateljev, s povestjo, romanom pa tudi pravljico iz »Tisoč in ene noči« so zelo priljubljene. Odmore izkoristimo za igranje dame in šaha, pa tudi odbojke se učimo. Doslej sem imel tečaje skoraj vsako leto. Vendar pa nisem imel uspeha, obiskovalcev je bilo vedno manj. Barvito tečaja pa mi letos vzdržuje ves čas isto število obiskovalcev. Tečajniki so se pripravili sami tudi za proslavo 150-letnice prve srbske vstaje in 105-letnice smrti dr. Franceta Prešerna. Močan odmev imajo razne literarne ure. Z njimi vzbuja ljubizen do pisane besede. Sedaj skoraj ni tečajnika, ki ne bi imel izposojene knjige. Šah, dama in odbojka pa so izvalili mladino iz gostilne v šolo.

M. M.

Iz Celja

Društvo profesorjev in predmetnih učiteljev za Celje mesto in okolice je imelo dne 27. II. 1954 svoj redni društveni sestanek. Okoliške grupe in pododbori so poslali le svoje zastopnike, za celjske člane pa je bila udeležba obvezna. Na dnevnem redu smo imeli razpravo o III. plenumu CK ZKJ, predavaje prof. Mirka Ferencaka o temi »Dijak in njegovo šolanje in raznoterosti«.

Razprave o Dijaslovih člankih, ki jo je vodil ravnatelj I. gimnazije tov. Tine Orel, se je udeležila vrsta diskutantov, ki so po spretno zastavljenih vprašanjih živahno posegali v debato. Pokazalo se je, da so člani gradivo III. plenuma temeljito proučili in z vodjo diskusije na čelu ugotovili, kako dalekosežne posledice bi lahko nastale, če bi uspeša Dijaslova razdiralna akcija v ZK in ostalih množičnih organizacijah.

Po enourni razpravi in po kratkem odmoru je predaval tovariš prof. Mirko Ferencak o temi, ki so ji poslušalci sledili z velikim zanimanjem. Sprito slabih učnih uspehov, ki so bili ob koncu I. polletja zabeleženi po vsej Jugoslaviji, je bila snov dobro izbrana. Marsikoga je presenetila ugotovitev, da je od pravilne vzgoje otroka v predšolski dobi odvisen vsa daljnji razvoj umskih zmožnosti. Kar otrok zamudi v tej dobi, se da pozneje le redkokdaj popraviti. Posebno pozornost je vzbudila predavateljeva trditve, da učitelj pri redovanju ocenjuje samega sebe, ker zahteva od učenca to, česar ga naj bi naučil v šoli. Pomanjkljivo pri nas je tudi navajanje dijakov na metodo učenja. Zanimiva predavateljeva izvajanja s področja psihologije bi gotovo sprožila dolgo in živahno razpravo, če bi bilo na razpolago več časa.

Člani so ob sklepu sestanka z veseljem sprejeli predlog društvenega predsednika tov. prof. Jakhla, da bi prirejali predavanja vsaj enkrat mesečno. Pokazalo se je, da sta dve temi za en sestanek preveč.

-nik

Ustanovni občni zbor pedagoškega društva Kranj

Na pobudo republiškega odbora Pedagoškega društva se je dne 13. 2. 1954. zbralo v Sejni dvorani OLO nad 100 prosvetnih delavcev krankskega okraja, da ustanove Pedagoško društvo po zgledu Maribora, Celja in Novega mesta. Centralno republiko PD je združevalo doslej le redke prosvetne delavce, zato njegovo delo ni šlo v širino. To dokazuje Sodobna pedagogika, ki ne prinaša z dežele, iz prakse skoraj nobenega člana. Res je, da imamo prosvetni delavci številna društva — profesorstva in učiteljska, DPM, strokovne aktivne in podobno. Pojavljali so se ugovori, naj se rajši poživijo delo v teh

Učiteljstvo okraja Slovenj Gradec je zborovalo

Dne 13. februarja letos je imelo Društvo učiteljev pomembno zborovanje na Ravnah na Koroškem. Kljub slabemu vremenu se je zborovanja udeležilo 78 odstotkov vsega članstva. Učitelji se niso plašili poti in napore, da so prisostvovali temu zborovanju. To je zavest učiteljsva, ki ne išče niti povračila za potne stroške niti dnevnice! Zborovanje je bilo razdeljeno na tri dele: strokovno predavanje, poročilo predsednika društva ter ogled Zelenarne Ravne.

Predmet strokovnega obdelovanja je bila petje. Bibijanko Alfréd je imel referat. Prikazal je kvarno delo pri pouku tega predmeta po naših razre-

dih. Nujno bi bilo, da bi se na ta način obravnavali še drugi predmeti.

V drugem delu je predsednik društva zajeil v poročilo aktualna vprašanja ter društveno problematiko. Poseben poglavje je bilo posvečeno strokovni in politični izobrazbi prosvetnega delavca. Številke, ki so bile navedene, kažejo, da v tem okraju stanje glede izplovov ni tako kritično kot drugod. Mlajši tovariši pa opozarjajo, da jim študij ni dal dovolj napotkov za praktično delo.

Razgovor, ki se je razvil, je dal tudi nekaj važnih sklepov, med katerimi bi omenil samo tega, da se bo vsak prosvetni delavec obvezno naročil na

»Prosvetnega delavca« ter na tisk »Šolske matic«. Upravičljivi so še sklenili, da bodo vsakega prvega opozarjali članstvo na dolžnost plačila ter tudi sami sprejemali naročila in jo odvajali.

Sledil je ogled Zelenarne. Pot nas je vodila skozi oddelke, kjer ti zastane dih in se vprašaš: »Ali človek vse to zmore?« Ob razhodu si je članstvo še zaželelo takih zborovanj. — dr.

Novi prijeml

Da ne bi bili vsi roditeljski Roditeljski sestanek v Hraščah pri Postojni

sestanki preved podobni drug drugemu, sem skušala poživiti sestanke tako, da je bila namesto vzgojnega referata ura moralne vzgoje z učenci 4. r.

Hotela sem pritegniti čim več mater. Vsa učence je zato napisal materi pismeno vabilo.

V nedeljo popoldan so se v učilnici zbrali učenci. Zadal so se sede matere. Pričeli smo s poukom. Učenci so bili zbrani. V razredu je vladalo pravo razpoloženje. Otroci so se v prvem delu učne ure, ko smo pomnožili snov, hoteli postaviti pred svojo mamico. Učna ura je pa potekala nekako takole:

Na tabli so bile točke, po katerih smo najprej snov prejšnje ure na kratko obnovili.

Nato smo napisali naslov današnje teme, ki je bila: »Ljubezeden do domače hiše, do rodnega kraja in domovine«.

Za konec smo obnovili še poučno pripoved Dragotina Ketteja o vrbacu in lastovici. Poudarili smo lepe besede vrbčka, ki je dejal: »In če bi moral poginiti, ne zapustim svoje preljube domovine, marveč z njo hočem tpeti in stradati in čakati boljših in srečnejših dni«.

Nato smo napisali nekaj točk, po katerih bodo učenci napisali domačo nalogo.

S tem smo končali prvi del rod. sestanka. Matere so bile videti zadovoljne.

Kos Marija

OBVESTILO PREDAVATELJEM ZGODOVINE

Koordinacijski Odbor zgodovinskih društev FLRJ je začel izdajati novo revijo »Historijski pregled«; revija je nadaljevanje »Nastava historije u srednjoh škol«, ki je izhajala leta 1951-52 in ki jo je v imenu zgodovinskih društev FLRJ izdajalo Zgod. društvo Srbije

Revija bo izhajala v latinski, četrletno, posamezna številka bo obsegala 80 strani. Njena vsebina bo odogovarjala potrebam naših predavateljev zgodovine; objavljala bo članke iz nacionalne in obče zgodovine sintetičnega značaja, članke iz metodike pouka zgodovine, razne beležke, bibliografijo itd.

Posamezna številka bo stala 100 din; letna naročnina pa znaša 320 din, polletna 160 din. Revijo je treba naročiti in naročnino poslati na naslov: Historijski pregled, Beograd, Studentski trg 1, št. tek. rač. 102-T-191.

RAZGLEDI PO SVETU ČAROBNA PIŠČALKA

Revija »Time« (16. XI. 1953, str. 45) razpravlja o pojavu, ki tudi nam ni neznan. Pomanjkanje učiteljev v ZDA je zadnja leta — pravi »Time« — tako obutno, da bi do 1960 morala polovica absolventov srednjih šk ol odhajati na učiteljska mesta, ako naj se pokrije primanjkljaj.

Zato se je v vseh državah razvila propagandna akcija za pridobivanje učiteljev. Tako je v državi Illinois bilo na 875 srednjih šolah porazdeljenih absolutno 40 tisoč letakov, ki »dramatično prikazujejo ugodnosti učiteljske kariere«. Poleg tega so po srednjih šolah porazdelili še 120 tisoč brošur in ustanovili celo vrsto štípendij za učiteljske študije. Zato je v zadnjih treh letih število novincev v Illinoisu stalno narasčalo. Leta 1952 je bilo za 21,7% večje kot prejšnje leto.

Podobno so v Minnesoti izdali brošuro »Kariera bodočnosti«. Uspeh je bil ta, da je 1952 naraslo število novincev v učiteljski Moorhead za 40%.

Connecticut je pričel nabirati maturante. Namesto učiteljske so kandidati opravili dvomesetni tečaj in si tako pridobili izredno diplomu.

J. P.

IZDAJE MLADINSKE KNJIGE V SOLSKEM LETU 1953-54 (Tretje nadaljevanje — izdaje v marcu)

KNJIŽNICA SINJI GALEB:

N. Hunter: Neverjetne prigode prof. Modrinjaka. Vesela zgodba o ponesrečenih »izumih« raztresenega izumitelja. Izvirne ilustracije. E. S. Thompson: Srebrni sivec in druge zgodbe (izide konec marca).

Ponaročite lahko naslednje knjige:

Slaten: Bambi (samo polplatno), Aveline: Baba Dižen in Košček sladkorja, Gogolj: Taras Bulba, Küstner: Leteča učilnica.

Cena za prednaročnike broš. din 90.—, ppl. din 150.—, cipl. din 190.—.

ČEBELICA:

D. Kette: Pravljica o šivili in škardjah. Pohitite z naročili, knjiga bo verjetno kmalu razprodana.

Cena za prednaročnike broš. din 50.—, kart. din 110.—.

Rdeča kapica (druga naklada je že razprodana).

Polpetelinček (na zalogi je samo še nekaj trdo vezanih izvodov po din 110.—).

POSAMEZNE KNJIGE:

Moje pesmice — večbarvna slikanica din 40.— (že izšla).

Ch. M. Lamb: Pripovedke iz Shakespeara (zgodbe iz dram največjega pesnika v vezani besedi — prirejane za gimnazijsko mladino tako, da so ohranile umetniško raven ustvarjalca).

Cena broš. din 395.—, ppl. din 495.—, cipl. din 595.—.

M. Kranjc: Rad sem jih imel. Spomini pisatelja na njegovo mladostna leta. Najboljše povojno delo M. Kranjca. Knjiga je imela izreden uspeh.

Cena broš. din 380.—, ppl. din 580.—, cipl. din 680.—.

A. Petek: Letalsko modelarstvo (motorni modeli).

Cena broš. din 160.—, kart. din 280.—.

Sole, naročajte izdaje »Mladinske knjige«! Naj ne bo šolske knjižnice, ki ne bi bila naročena na knjige, ki jih izdaja »Mladinska knjiga«. Za nagrado pri razširjanju mladinskega tiska prizna založba naslednjo provizijo: pri listih 10 %, pri Sinjem Galeb — Čebelici 5 %, pri naročilu posameznih knjig 10 %.

Založba »MLADINSKA KNJIGA« Ljubljana, Dalmatinova 6 p. p. 36

O šolstvu v Zapadni Nemčiji s posebnim ozirom na strokovno šolstvo

(Piše ing. Ralca Albini)

Da bomo laže dobili pregled šolstva in posebej še strokovnega šolstva v Zahodni Nemčiji, se bomo seznanili najprej z današnje politično razdelitvijo Zahodne Nemčije in s šolstvom v splošnem.

SPLOŠNA STRUKTURA ŠOLSTVA V ZAHODNI NEMČIJI

Današnja Zahodna Nemčija je zvezna republika, ki je sedaj razdeljena na devet samostojnih dežel. Vsaka od teh dežel si ureja šolstvo z internimi zakoni in predpisi na osnovi svojih potreb in na temelju splošne strukture šolstva.

Celotni šolski sistem v Zahodni Nemčiji je sestavljen iz splošno-izobraževalnih šol, poklicno-izobraževalnih šol in visokih šol. Po dovršeni osnovni-šolski šoli se nadaljuje pouk v splošno-izobraževalnih in poklicno-izobraževalnih šolah.

Vse te šole so v državnih, mestnih, privatnih, cerkvenih in drugih rokah. Razen v osnovni-ljudski šoli se v vseh drugih šolah plačuje šolnina po določbah lokalnih deželnih predpisov. V splošno-izobraževalne šole prištevajo: osnovne oziroma ljudske šole, srednje in višje srednje šole, poklicno-izobraževalne šole, visoke šole, poklicne strokovne in strokovne šole. Visoke šole so: univerze, akademije, strokovne visoke šole (Tehnične, kmetijske, trgovske, glasbene, telesnovzgojne itd.).

SPLOŠNO-IZOBRAŽEVALNE ŠOLE

a) osnovne-ljudske in pomožne šole.

Vsak otrok, ki je dokončal do 30. junija v letu šest let,

mora obiskovati osnovno oziroma ljudsko šolo (osnovno imenujemo do četrtega leta). Osnovna oziroma ljudska šola traja štiri oziroma osem let, t. j. od šestega pa do desetega oziroma štirinajstega leta starosti.

Za slabotnejše šolobvezne otroke obstajajo posebne pomožne šole. Te šole obiskujejo otroci, za katere se po dvoletnem obiskovanju osnovne oziroma ljudske šole ugotovi, da so sicer za šolo sposobni, vendar pa ne morejo uspevati z ostalimi fizično in duševno normalno razvitimi otroki. Takšni otroci se opredelijo na osnovi pedagoških in zdravniških pregledov.

Pouk na vseh teh šolah je brezplačen. Vseh ljudskih šol je v Zahodni Nemčiji okrog 28.780.

b) Srednje šole

so prostovoljne šole splošno izobraževalnega značaja. V srednje šole se lahko vpišejo mladinci oziroma mladinke, ki so dovršili 4 leta osnovne šole in uspešno opravili sprejemni izpit iz nemščine in računstva. Šola traja šest let, to je od 10. pa do 16. leta starosti. Po dokončani srednji šoli dobi učenec, ki jo je uspešno dovršil, odhodno priporočilo. Sedaj se lahko vpiše na višjo trgovsko, strojno, gradbeno in druge šole. Dekleta se lahko vpišejo v specialne strokovne šole kakor gospodinske, vzgojiteljske, matematične. Letna šolnina znaša 580 MD.

c) Višje šole

Višje šole se lahko prostovoljno vpišejo učenci in učenke, ki so uspešno dovršili osnovno šolo in opravili spre-

jemni izpit iz računstva in nemščine. Višja šola traja šest let, t. j. od 13. pa do 19. leta. Višje šole se delijo v staro-jezikovne ali klasične, novojezikovne ali realne in matematično-prirodoslovne gimnazije. Predmeti za vse tri oblike so v glavnem naslednji:

Srednje šole	Starojezikovne (human. gimn.)	Novojezikovne (realne gimn.)	Prirodoslovno matem. gimn.
1. Verouk	Nemščina		
2. Nemščina	Zgodovina	D	D
3. Zgodovina	Zemljepis	e	e
4. Zemljepis	Latinsčina	t	t
5. Angleščina	Matematika	t	t večji poudarek
6. Francoščina (od 3.—6. razr. neobv.)	Biologija	t	o večji poudarek
7. Matematika	Glasba	o	D
8. Fizika, kemija	Umetnost		e
9. Biologija	Šport, telovadba		t
10. Risanje	Angleščina		t
11. Glasba	Grščina		o
12. Telovadba	Fizika	Francoščina	Francoščina
13. Ročno delo	Kemija	D	večji poudarek
14. Stenografija		e	večji poudarek
15. Strojepis		t	
16. Vrtinarstvo		o	
17. Šivanje		o	
18. Gospodinjstvo		večji poudarek na jezikih	

Solnina znaša 240 MD na leto. Vseh višjih šol je okrog 1.480.

POKLICNO-IZOBRAŽEVALNE ŠOLE SO:

poklicne, poklicno strokovne in strokovne.

a) Poklicne šole

Po dokončani osnovni oziroma ljudski šoli se vpišejo v to šolo tisti, ki se poklicno izobražujejo. So vajenci vseh poklicev, za katere je šola, ki tra-

ja tri leta, obvezna. Za kmetijske poklice traja dve leti s šestimi do osmimi tedenskimi urami. Poklicna šola vajencu izpopolnjuje znanje iz praktičnih in teoretičnih predmetov ter mu daje splošne osnove praktičnega, gospodarskega in (gospodinjstva) življenja. Ko končajo šolanje, dobe učenci odhodno priporočilo, ki ga morajo predložiti pri strokovnih izpitih.

b) Poklicne strokovne šole so šole, ki pripravljajo na poklice brez praktične predizobrazbe. Šolanje traja najmanj eno leto. To so poklicne pripravljalske šole za trgovske, gospodinske ali obrtne in fizikalne poklice. Glavna naloga teh šol je izobrazba za trgovske, srednje-medicinske poklice (medicinsko-tehnične pomočnike in asistente, otroške negovalke, maserke in maserje, učiteljce telovadbe itd.), razne gospodinske, fizikalne in druge specialne poklice.

V šolo sprejemajo učence pod določenimi pogoji, ki so različni glede na vrsto šol. Učenci plačujejo šolnino.

V Zahodni Nemčiji je okrog 6730 poklicnih strokovnih šol.

c) Strokovne šole so kmetijske

ške, vrtnarske, tehnične, rudarske, tekstilne, obrtne, umetnoobrtne, trgovske, prometne, športne, žensko poklicne itd. Vpis v te šole je prostovoljen in sicer samo z dovršeno praktično predizobrazbo v svojem poklicu. To je tudi bistvena razlika med poklicno strokovno šolo in strokovno šolo.

Solo lahko obiskujejo tisti učenci, ki so izpolnili naslednje pogoje: izpolnjena šolobvezna leta in pripravljalski tečaj (večerni tečaj) v poklicnih šolah kakor tudi izpit za strokovnega delavca ali pomočnika izpit z večletnim strokovnim ali pomočniškim delom. Posamezne šole trajajo od šest do osem semestrov. Ob koncu pouka opravljajo državne izpite. Obiskovalci strokovnih šol plačujejo šolnino, ki je različna glede na vrsto in značaj šole. Vseh strokovnih šol je v Nemčiji okrog 2220.

3. Visoke šole so univerze, višje strokovne, visoke šole, tehniške visoke šole, gozdarske, kmetijske, veterinarske, rudarske, trgovske visoke šole, visoke šole za izobrazbo učiteljev, glasbene šole, šole upodabljajoče umetnosti itd. (Se nadaljuje)

IZ DNEVNIKA

(Ker ni prav nič izgubil na aktualnosti, prinašamo danes iz dnevnika tov. Marije Jamarjeve še tisti del, ki je bil namenjen za zadnje število v letu 1953.)

29. julija. Tovariš Ballošier nas je že pred nekaj dnevi povabil v Ligo profesorjev in učiteljev. V prostorni dvorani s sedeži v vrstah je spredaj slavnostno pogrnjena miza. Vino v buteljkah, pecivo.

Tovariš Ballošier nas prijazno sprejema, pozdravlja in predstavlja predsedniku Lige gospodu Albertu Bayeru, predsedniku združenja učiteljev za predšolske otroke, profesorjem iz gimnazij ter še nekaterim tovarišicam in tovarišem iz Lige.

V uvodnem predavanju nam tov. Ballošier govori o Ligi in

njenih nalogah. Liga — združenje profesorjev in učiteljev — je bila ustanovljena z namenom, da izvojuje obvezen pouk in da se bojuje zoper vpliv cerkve na šolo. Od 1914 pa je glavna naloga Lige, da vzgaja mladino staro nad štirinajst let. Mladino je treba naučiti misliti, in to na nevsipljiv način: s filmom, dramatikom, petjem in glasbo. Središče dela mora biti učitelj na vasi.

Vpliv cerkve na šolo je še vedno velik, čeprav se Liga bojuje zoper tak vpliv. Katoliške šole dobivajo posebno državno podporo.

Liga ima dva milijona članov, članarina je 10 fr, nekaj podpore dobi Liga od države, nekaj procentov od čistega dobička šolskih prirediteljev. Oster Ligin tekme je

podobna šolska katoliška organizacija.

Liga ima več sekcij: Športno, v njej 800.000 članov, ki goje plavanje, nogomet, tekmovanje med posameznimi šolami; umetniško, s 7000 gledališkimi družin, šolo za režijo, zborni petje, folklor; kinematografsko, ki ima 5 aparatov, s katerimi obiskuje vasi. Predstave so podnevi za šolsko mladino, zvečer pa za odrasle. V zadnjem času se šole in rodiljski sveti posebno zanimajo za televizijske aparate.

Liga izdaja kinematografsko revijo Image et son in v njej pravilno ocenjuje posamezne filme. S tem zmanjšuje vpliv katoliških listov, ki nastrtno odsvetujejo svojim bralcem vse napredne filme.

Počitniške kolonije, kamor pošiljajo šolsko mladino, nimajo samo zdravstvenega pomena, ampak v njih vzgajajo mladino zlasti v nacionalnem smislu: sekcija za turizem organizira počitnice za učitelje in profesorje. Najvažnejše so zamenjave z inozemstvom.

Knjižnice so posebno važne, ker je v Franciji prav težko pripraviti mladino, da bi se lotila dobrega čtiva. Liga pošilja v vasi zaboje s knjigami, ki jih čez nekaj mesecev izmenjajo. Sekcija za zvezo z inozemstvom skrbi predvsem za literaturo o izkustvih. Liga izdaja dve dijaški reviji: za pionirje Francs jeux, za mladince Terre de jeunes. Naloga teh listov je predvsem, da se bore proti ničvredni literaturi, proti poplavi mladinskih listov, ki jih zaradi dobička izdajajo različne privatne založbe.

Predsednica združenja učiteljev za predšolsko vzgojo nam je nato predavala o organizaciji šol za predšolske otroke. Poslopja gradijo občine, učitelje pa plačuje država. Šol je še veliko premalo. Namenjene so otrokom, katerih matere so zaposlene. V šoli so od osmih zjutraj do šestih zvečer.

Otrok v teh šolah ne uči, pač pa jim hočejo zbuditi zanimanje. Uče jih lepega vedenja, pripravljajo na praktično življenje ter jih uče opazovati rastline, živali ter ročnih spretnosti. Najzrelejši se nauče osnov branja in pisanja.

Nato je spregovoril ravnatelj neke pariške gimnazije o organizaciji šolstva.

Dijaki so v šoli od 8. ure zjutraj do 12. ure in dve uri popoldne. Učiteljski morajo stopati v internatu. Knjige dobivajo v osnovni šoli dijaški brezplačno od države. Pouk je tedensko pet dni, četrty so prosti.

Učitelji pričnejo svoje delo s plačo 25.000 fr. na mesec, profesor 36.000 fr mesečno. Se vedno profesor s kakimi 15 leti ima okrog manjkajo učitelstva, zlasti na podeželju je podobna stiska kot pri nas. Tudi v Franciji so si po vojni pomagali z raznimi tečaji in tako vsaj za silo zasedli prazna učiteljska mesta.

Po pričetni zabavi in iskrenem pogovoru s francoskimi tovariši zapuščamo Ligo s toplim občutkom, da smo spoznali ljudi, ki nas imajo radi in ki vidijo v Jugoslaviji borce za lepše življenje vsega naprednega človeštva.

31. julij. Na programu imamo še ogled pedagoškega muzeja. Skozi dvorane, ki prikazujejo suženstvo ter delo Francozov v kolonijah, pridemo na hodnike s slikami modernih šolskih poslopj, televizijskih oddaj, moderno šolsko opremo ter statistiko šolskih uspehov. V knjižnici nam g. Malet daje dragocena pojasnila o napredni literaturi ter nas poziva, naj pišemo, če bomo potrebovali kakršno koli pomoč. Pedagoški muzej ima vrsto delavcev, ki pomagajo tovarišem ne samo v Franciji, ampak po vsem svetu pri reševanju pedagoških problemov.

Zvečer smo povabljeni v oddajno postajo za televizijo. Televizijske oddaje so v Franciji že precej vsakdanje. Aparati, ki prenašajo oddaje, smo gledali že v izložbah na ulicah. Sedaj sedimo v lepo opremljeni dvorani, ki ima samo kakih deset vrst sedežev za

gledalce. Pred nami je šest televizijskih aparatov različnih znamk. Tovariš Guyet pripoveduje, da ima Francija dva oddajnika za televizijo, eden je v Parizu na Eifflovem stolpu, drugi v Lillu. Sprejemajo lahko samo v krajih, ki niso več kot 24 km oddaljeni od oddajnika. V šolah že precej uporabljajo televizijo. Za tako delo je potrebno precej priprave. Televizijski pouk je najuspešnejši pri tehničnih predmetih. Učenci spoznajo najmodernejša aparate ter njih uporabo.

2. julija. Zadnji dan v Parizu. Tovariši iz Lige so me povabili na vožnjo po Seini. Mali parniki »bateaux mouches« vozijo Parižane skozi mesto. V Luksemburškem parku čakamo na odhod. Gledamo otroke, ki si sposojajo na stojnici lesene ladje in jih spuščajo po bazenih, ki so sredi pisanih nasadov rož. Ob strani na preprostem odru igrajo na prostem Molierovo komedijo. Elegante Parižanke v brezhibnih kostumih in klubkih, v čevljih z izredno visokimi petami hodijo mimo nas. Ob delavnikih nas je presenečala izredno preprosta obleka delovnih žena. Žene, ki smo jih srečavali v trgovinah, v metruju, v parkih se niso prav nič razlikovale od naših žena po obleki. Bile so večinoma brez klubukov, brez nogavic, v preprosti letnih oblekah ali pa v krilih s temnimi puloverji. Mlada dekleta imajo gladke lase in niso našminkane.

Ladja je pristala. Po krovu so razpostavljeni naslonjaci. Počasi se vozimo po Seini, najprej s tokom, nato nazaj prav do predmestja. Gledam obrežje z bukičniki, kjer smo tolikokrat hodili zvečer in si ogledovali razstavljene knjige, slike, znamenke. Tovariš mi pripoveduje, kako so prav pri bukičnikih dobivali napredno literaturo, ki jim je med okupacijo pomagala v boju. Tam pod mostom sedi razcapan možič. Čevlje ima poleg sebe, noge namaka v vodi, eden izmed neštevitih brezposelnih je, ki posedajo ob Seini. Ribiči potrpežljivo mečejo trinke v vodo. Vozimo se mimo Eifflovega stolpa, Louvra, Notre Dame, pa v Boulogne Billancourt, mimo filmskih atelejev do Renaultovih tovarn. Ogromna poslopja, tovarniški dimniki, temno, pusto delavsko predmestje. Več kot pol ure se vozimo mimo visokih stavb. Tovariši pripovedujejo o 46.000 delavcev, ki so v njih, o sili, ki tli, čaka, a zaradi neenotnosti ne doseže zmage. Pripovedujejo mi o Renaultovem mestu z dolgimi pustimi ulicami, sivimi poslopji, s specialno policijo, električno centralo, bolnišnico, tiskarno, pralnicami, časniki, trgovinami, kolodvorom.

Tovariši iz Lige nas spremljajo na kolodvor. Mesta so rezervirana v I. in II. razredu brzega vlaka. Tovariš Ballošier nam še podaja zavitek banan za na pot, pa še časopise in revije. Tovariš Guller s francoskim naglasom še pozdravlja: Zdravo, tovariši! Srečno! Vlak se odmika, le še medije postavte gledamo skozi okna na peronu, mahajo nam, v ušesih pa nam še zvone Ballošierove besede: Delati moramo, delati in upati, da bosta naši domovini čimprej skupaj stopali proti svobodi in socializmu!

Pedagoška konferenca v Jevnici

Sredi februarja je Pedagoška komisija pri Svetu za prosveto in kulturo okrajnega ljudskega odbora Ljubljana-okolica sklicala sektorske konference, na katerih so v glavnem obravnavali »ne načrte.

V Jevnici se je zbralo dne 15. II. učitelstvo iz Jevnice, Kresnice, Janč, Vač, Dola, Dolanskega, Senožeti, Ribč in Križevske vasi.

Ob tej priliki se je učitelstvu predstavil sicer vsem že poznani odlični učitelj tov. Tome Ivan iz Kresnic kot okrajni prosvetni inšpektor.

Pretnar Francka

Z naše poti po Makedoniji, Črni gori in Dalmaciji

(Nadaljevanje)

Večer smo prebili na krasni terasi hotela Boka, kjer smo ob zvokih orkestra uživali lepoto zvezdnatega neba in sinjega morja.

Mesto in pristanišče Hercegnovi je zgradil bosanski kralj Tvrdko I., a renoviral ga je herceg Stjepan Vukčić, po katerem je dobilo mesto ime. Danes ima okoli 3000 prebivalcev. Naslednje jutro smo se ob 4 zjutraj odpeljali z ladjo »Cavtat« v Zaliv Boka Kotorske.

Peljali smo se ob lepi obali, mimo prijaznih naselij, mimo Melina in Zelenike. Ob obali smo videli mnogo lepih hišic in krasnih hotelov. Na bregu smo videli rasti lepe oljke in krasne oleandre bele in rdeče barve. Še višje gori pa je bilo med zelenim grmičevjem polno rumenega cvetja. To je »žukva«, ki jo mlado predelujejo in v tekstilnih tovarnah mešajo z bombažem. Od daleč smo zagledali vrh Lovčena, na katerega smo ob tolikih novih vtisih že kar nekajkrat pozabili. Prispeli smo že blizu Perasta in zagledal na levi Risanski zaliv. Vedno bolj smo se bližali močnemu črnogorskim goram. Tako strmo in veličastno stoji nad zalivom kot naša Komna nad Bohinjskim jezerom. Približili smo se Risnju. Pred hišami je cvetel popelj.

Na naši ladji je bilo razpoloženje posebno pri-

jetno. Z nami je bila skupina mladih gimnazijcev iz Sarajeva. Krasen 12-letni fant je igral na »gusle« in pel epske narodne pesmi, največ partizanske. Povedal nam je, da ga je pesmi naučil oče-partizan, gosli pa mu je izdelal stari oče. Torej, še žive naše lepe narodne pesmi ob spremljavi tega preprostega, svojevrstnega instrumenta.

Med tem smo se pripeljali do Perasta. To je bilo včasih zelo bogato pomorsko mesto. Še danes gre od tod večina fantov k mornarici. — Dalje smo se peljali mimo Prčana in Dobrote, kjer smo videli mnogo murv. Kmalu pa smo zagledali v breg se dvigajoče obzidje, takozvane »Kotorske strane«, ki izhajajo še iz rimskih časov in že smo bili v Kotoru.

Mesto Kotor so zgradili Hrvatje. Pozneje je bilo dolgo avstrijska trdnjava in pristanišče. — Danes ima mesto lepo pristanišče. Razvija pa se tudi industrija. Videli smo tovarno mila, likerija in pohištva. Nad tovarnami in pristaniščem se vije lepa cesta na Lovčen. Brž smo se podali v mesto, da bi si ogledali njegove znamenitosti.

Najprej smo zavili v Pomorski muzej. Tu smo videli lepe in dragocene spomine iz pomorstva Kotora in okoliških krajev. Videli smo lepo admiralsko zastavo bokeljske mornarice, krasno sliko ruske baltičke flote iz časa Petra Velikega. Ta

ruski car je poslal namreč sem svoje ljudi, da povzdignejo navigacijo v Kotoru in še dalje ob Jadranu. Posebno lepa je slika iz oljčnega lesa v baročnem stilu, ki predstavlja bokeljsko hišo v 19. stoletju, naslednja znamenita slika pa predstavlja zamenjavo blaga v tržaški luki l. 1876. V maketi smo videli model grške galeje s 150 vesli iz 4 stol. pred našim štetjem. Prav lepa je tudi slika iz l. 1812, ki predstavlja francosko vojsko in med njimi dva Bokelja iz Dobrote. Dalje smo videli sliko kapetana Iva Vizina, ki je v l. 1852—1859 kot prvi Jugoslovjan objadral svet in dobil za to najvišje avstrijsko pomorsko odlikovanje. Bokeljski »pomorci« so se često povzpeli nad običajne mornarje. Med njimi je bilo tudi več diplomatov, zgodovinarjev, pesnikov in trgovcev. Zelo so se zanimali tudi za astronomijo. Ze zelo zgodaj so se seznanili v svetu z raznimi instrumenti, ki so si jih sčasoma tudi sami nabavili in jih še danes lahko vidimo v tem muzeju. Videli smo tudi steklenice, katerih se je posluževali mornarji, da so na poti vanje vtaknili pismo ali napisan list za domače. Morda jo je kaka srečna struja čez mesece ali včasih čez leta prinesla v bližino domačega kraja.

Dalje smo v tem muzeju videli tudi orožje bokeljske mornarice iz Napoleonovih časov. Videli smo tudi razne helebarde, puške, kopje, nacionalno zastavo po osvobojenju iz l. 908, razne vojne trofeje in še mnogo drugega. Prav lepe so tudi uniforme bokeljske mornarice in čipke iz mornarskega kraja Dobrote.

Kotorski Pomorski muzej je res pravi simbol tega kraja.

Iz Pomorskega muzeja smo se podali v katedralo sv. Trifuna. Ta je bila zgrajena za časa prvga hrvatskega kralja Tomislava l. 925, a obnovljena prvič po potresu l. 1163, drugič pa l. 1925. Sv. Trifun je bil doma iz Male Azije. Bil je umorjen v 3. stoletju našega štetja. Njegove kosti so bile prenečene iz Carigrada sem. — V cerkvi smo videli nad 900 let star križ. Leta 1600 je bila v mestu kuža in mesto Kotor je takrat darovalo cerkvi sliko, ki je obložena s 35 kg srebra. V skromni omari smo videli shranjene dragocene cerkvene predmete. V tej omari smo videli tudi čez 200 let star misal.

Polni lepih vtisov iz mesta Kotora in njegove okolice smo se z ladjo vrnili po drugi strani zaliva nazaj v Hercegnovi. Peljali smo se mimo Skaljarjev, Mua, Pičanja in Tivata, kjer je vojni arzenal.

Ves zaliv Boka Kotorske ima okoli 30.000 prebivalcev. Gospodarij teh krajev so bili Hrvati, Benečani, Turki in Avstrijci, nikdar pa Črnogorci. Danes pa spadajo ti kraji pod LR Črno goro. Ko smo se peljali mimo Bele, smo videli, da se prebivalci tam okrog bavijo tudi s poljedelstvom. Pa tudi tovarno sardin imajo tu. Iz vseh ostalih naselij pa so možni največ mornarji ali ribiči. V zalivu smo se vozili tudi mimo dvorca kralja Nikite. Sem je prihajal Nikita čez mejo in živel tu incognito.

Popoldne smo se vrnili v Hercegnovi. Od daleč smo opazovali španjolsko trdnjavo, turško trdnjavo »Kauli-kulo« in benečansko trdnjavo »Forte Mare«, ki vse izpričujejo burno zgodovino tega lepega biserca Črnogorskega Primorja.

